

**Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens**

Advies wetgeving VTC nr. 2021/74 van 7 september 2021

betreffende

tekst van	Voorontwerp van decreet de Vlaamse Regering
Titel	<ul style="list-style-type: none"> - tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016; - tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad - tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrangs- en ordeningscriteria.
roepnaam	(Decreten inschrijvingsrecht)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 16 juli 2021

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna de "VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna het "**e-govdecreet**"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad Van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna de "**AVG**"), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna de "**WVG**");

Gelet op het verzoek om advies van 19 juli 2021 van de heer Ben Weyts, Viceminister-president van de Vlaamse regering en minister van Onderwijs, ontvangen door de VTC op 19 juli 2021;

Brengt op 7 september 2021 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs (hierna de “**Adviesvrager**”) verzocht bij brief van 19 juli 2021 om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna “VTC”) over
 - het voorontwerp van decreet van de Vlaamse regering tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs buiten het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de regelgeving over het LOP en de CLR (hierna het “**Ontwerp 1**”);
 - het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (hierna het “**Ontwerp 2**”);
 - het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht in de Vlaamse Rand, ook benoemd als het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrangs- en ordeningscriteria gevoegd. Dit laatste voorontwerp wordt behandeld in dit advies (hierna het “**Ontwerp 3**”).
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Ontwerp 1 en 2 passen het inschrijvingsrecht binnen en buiten tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad aan naar aanleiding van het Vlaams Regeerakkoord in het gewoon onderwijs. De regels voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs worden zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd. Het betreft de volgende decretale initiatieven:
 - gewoon basis- en secundair onderwijs in Vlaanderen, de Lokaal Overlegplatformen (LOP) en de Commissie voor Leerlingenrechten (CLR);
 - gewoon basis- en secundair onderwijs in Brussel.
4. Wijzigingen in zowel het decreet basisonderwijs als de codex secundair onderwijs:
 - ombudsdienst inschrijvingen: de ombudsdienst inschrijvingen wordt ingevoegd ter vervanging van disfunctiecommissie met een duidelijk takenpakket en procedure voor eerstelijnsbehandeling van klachten en vragen;
 - LOP-aanmeldingsprocedure: de vereiste van een dubbele meerderheid in een LOP-basisonderwijs bij goedkeuring van een aanmeldingsprocedure wordt geschrapt. Zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs wordt de aanmeldingsprocedure binnen een LOP goedgekeurd door een meerderheid van de onderwijspartners;
 - voorrang voor ondervertegenwoordigde groepen: de procedure voor de bekrachtiging door de gemeenteraad /raad van de Vlaamse gemeenschapscommissie naar aanleiding van een voorstel over de voorrang voor één of meerdere ondervertegenwoordigde groepen wordt verder uitgewerkt;
 - de centrale tijdslijn: de centrale tijdslijn wordt opgenomen voor het eerste schooljaar. In het basisonderwijs is de centrale tijdslijn er enkel voor aanmeldende scholen.
 - diverse aanpassingen en verduidelijkingen: er worden wachtlijsten na het aanmelden en toewijzen bijgehouden. Ook zijn er een aantal wijzigingen en verduidelijkingen voorzien in verband met de weigeringen van inschrijvingen en de weigeringsdocumenten. Een weigering wordt digitaal gemeld aan AGODI, die dit onmiddellijk en automatisch aan het LOP bezorgen voor lokaal gebruik.
5. Wijzigingen in het decreet basisonderwijs:
 - de dubbele contingentering wordt afgeschaft en de ondervertegenwoordigde groep(en) ingevoegd;

6. Wijzigingen in de codex secundair onderwijs:

- lokaal een algoritme naar keuze: voor het ordenen en toewijzen van aangemelde leerlingen in het secundair onderwijs wordt decretaal de mogelijkheid voorzien om de leerlingen te ordenen op basis van maximaal hun schoolvoorkeur en toeval. Zo kan de initiatiefnemer van een aanmeldingsprocedure kiezen voor een algoritme (op basis van voorkeur en toeval) dat het beste aansluit bij de lokale verwachtingen;
- ondersteuning: de voorgestelde regelgeving voorziet de mogelijkheid voor de Vlaamse overheid om aanmeldingssystemen te ondersteunen.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Ontwerp 1 en 2

7. Ontwerp 1 en 2 worden in dit advies samen behandeld aangezien de wijzigende bepalingen gelijklopend zijn voor het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs buiten het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (Ontwerp 1) en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (Ontwerp 2).

a. Voorafgaande toelichting

8. De Ontwerpen 1 en 2 houden een wijziging in van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs.

9. Artikel 2, 6, 24, 33 en 48 Ontwerp 1 en artikel 3, 20, 25 en 40 Ontwerp 2 behandelen expliciet de verwerking van persoonsgegevens. Dit advies behandelt eveneens de andere artikelen van de Ontwerpen waar relevant voor de verwerking van persoonsgegevens.

10. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:

- de leerlingen (bijvoorbeeld artikel 2, 6, 24 en 33 Ontwerp 1 en artikel 3 en 25 Ontwerp 2);
- de ouders (bijvoorbeeld artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2).

11. Van deze personen worden onder meer identificatiegegevens (bijvoorbeeld artikel 2, 6, 19, 24 en 33 Ontwerp 1 en artikel 3, 15 en 25 Ontwerp 2) en gegevens inzake tewerkstelling (bijvoorbeeld artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 Ontwerp 2) verwerkt. Het gaat dus om de verwerking van persoonsgegevens, waaronder mededeling, en de VTC gaat daarom na in hoeverre de Ontwerpen in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

b. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. Ontwerpen 1 en 2 wijzigen het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010. Het decreet basisonderwijs en de Codex Secundair Onderwijs bevatten geen bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens die relevant zijn voor de wijzigingen door Ontwerp 1 en Ontwerp 2 aangebracht aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

13. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

14. Noch het Ontwerp, noch de memorie van toelichting, noch de nota aan de Vlaamse Regering vermelden expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC is van oordeel dat voor elk van de verwerking van persoonsgegevens in de Ontwerpen hier de rechtvaardigingsgrond **noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust** (artikel 6, lid 1, c), AVG) kan worden ingeroepen, namelijk de inschrijving in het gewoon onderwijs en het recht op inschrijving zoals opgenomen in artikel 253/33 Codex Secundair Onderwijs. Artikel 253/33 Codex Secundair Onderwijs stelt: *“De gezamenlijke doelstellingen van het inschrijvingsrecht als instrument van een beleid op gelijke onderwijskansen zijn: 1° het waarborgen van de vrije schoolkeuze van de betrokken personen en leerlingen”*. Dit wordt ook in de nota aan de regering bij de Ontwerpen naar voor geschoven: *“Dit decreet beoogt twee doelstellingen te realiseren: 1. Een*

realisatie van het regeerakkoord op het gebied van inschrijvingsrecht: In het regeerakkoord staat het volgende omtrent het inschrijvingsrecht. P. 5: “We kiezen voor maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen”. De VTC beveelt aan deze **rechtvaardigingsgrond** toe te voegen aan het Ontwerp, minstens in de memorie van toelichting of de nota aan de Vlaamse Regering.

15. De VTC wenst ook te wijzen op het volgende: artikel 20 en 41 Ontwerp 1 en artikel 16 Ontwerp 2 stellen: “§1. Een schoolbestuur kan ervoor kiezen om voor een of meer van zijn scholen per bepaalde capaciteit als vermeld in artikel 37/17, voorrang te verlenen aan een of meer ondervertegenwoordigde groepen, namelijk een of meer groepen van leerlingen die, op basis van een of meer objectieve kenmerken, in de school relatief ondervertegenwoordigd zijn ten aanzien van een referentiepopulatie. [...] Het LOP kan een voorstel uitwerken over de voorrang van ondervertegenwoordigde groepen in de scholen die in zijn werkingsgebied liggen, wat betreft zowel het aandeel van de capaciteit die scholen voorbehouden als het bepalen van de inhoudelijke afbakening van de lokaal gekozen ondervertegenwoordigde groep.” De criteria om te bepalen of er sprake is van een ondervertegenwoordigde groep worden gedefinieerd door het LOP. Deze criteria kunnen mogelijk de verwerking met zich meebrengen van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG. Deze persoonsgegevens behoeven een bijzondere rechtvaardigingsgrond volgens artikel 9 AVG.
16. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen¹ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.²
17. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c), AVG, die enkel betrekking hebben op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn³. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
18. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van

¹ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”)¹;
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden¹;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)¹.

² Zie DEGRAVE, E., “L’*é*-gouvernement et la protection de la vie privée – *L*égalité, transparence et contrôle”, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v. (zie o.m.: EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000); Zie ook enkele arresten van het Grondwettelijk Hof: Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 (p. 63), Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017 (p. 17) en Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 (p. 26), Arrest nr. 2/2021 van 14 januari 2021, overw. B.22.1. e.v. Zie ook SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116.

³ Artikel 6, 3, AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal namelijk niet naar de wetgeving kunnen verwezen worden.

19. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of voor een beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
20. Er worden mogelijk bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 AVG verwerkt (zie hiervoor). Deze behoeven, naast een specifieke rechtvaardigingsgrond, strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9 WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
 - de categorieën van personen aanwijzen die toegang hebben tot de persoonsgegevens, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
21. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (zie infra).

c. Doelbinding

22. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
23. Als doeleinde voor de verwerking van persoonsgegevens benoemen artikel 2 en 6 Ontwerp 1 en artikel 3 Ontwerp 2: *“Bij registratie van de inschrijving in de administratieve toepassingen voor het uitwisselen van leerlinggegevens tussen scholen en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, registreert een school, om de leerlingen uniek te kunnen identificeren en als de volgende gegevens beschikbaar zijn, de volgende gegevens van de leerling: 1° de identificatiegegevens; 2° de nationaliteit; 3° het identificatienummer”*.
24. Andere doeleinden voor de verwerking worden niet expliciet benoemd in het Ontwerp, maar worden wel aangeduid in de memorie of de nota:
 - voor artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2, : deze gegevens worden verwerkt om de ordening van de leerlingen volgens de ordeningscriteria mogelijk te maken. Zo bepaalt de memorie van toelichting bij artikel 15 Ontwerp 2: *“Er wordt ook toegevoegd dat schoolbesturen het ordeningscriterium of de ordeningscriteria uit het standaarddossier of de goedgekeurde afwijkingen daarop moeten gebruiken bij het ordenen”*;
 - voor artikel 19 Ontwerp 2: de nota aan de Vlaamse regering merkt op dat het gaat om een wijziging van de overcapaciteitsgroepen.
 - voor artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2: de memorie van toelichting bij artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2 bepaalt dat deze melding aan het LOP plaatsvindt voor lokaal gebruik;
 - voor artikel 33 Ontwerp 1 en artikel 25 Ontwerp 2: de memorie van toelichting merkt op: *“Deze toevoeging is noodzakelijk om te verduidelijken conform de algemene verordening gegevensbescherming welke leerlinggegevens bij inschrijvingen aan de bevoegde diensten moeten worden doorgegeven...”*.
25. De VTC is van oordeel dat de doeleinden voldoende welbepaalden gerechtvaardigd zijn, maar beveelt aan om ze in het Ontwerp zelf op te nemen.

d. Verantwoordelijkheid

26. Artikel 4.7) AVG stelt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
27. Artikel 2, 6 en 33 Ontwerp 1 en artikel 3 en 25 Ontwerp 2 duiden de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap aan als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens bedoeld in deze artikelen. Het verdient de voorkeur de “bevoegde diensten” duidelijker te definiëren. Het is van belang dat de betrokkenen perfect weten tot wie ze zich moeten richten met het oog op het uitoefenen en afdwingen van de hen door de AVG toegekende rechten. Dit wordt dus bij voorkeur in de decreten opgenomen.
28. De verwerkingsverantwoordelijke wordt niet expliciet benoemd voor de verwerking van persoonsgegevens in artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2. Het is voor de VTC niet duidelijk of de scholen of de LOP⁴ de verwerkingsverantwoordelijke zijn voor de verwerking opgenomen in artikel 15 en 34 Ontwerp 2. Ook hier wordt dit bij voorkeur in de Ontwerpen opgenomen.
29. De verwerkingsverantwoordelijke wordt niet expliciet benoemd voor de verwerking van persoonsgegevens in artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2. Het is voor de VTC niet duidelijk of de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap ook hier optreden als verwerkingsverantwoordelijke. Ook hier wordt dit bij voorkeur in de Ontwerpen opgenomen.
30. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijke(n) moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordelingen** (GEB - artikel 35 AVG)⁵ voor de voorziene verwerking van persoonsgegevens al dan niet noodzakelijk is. De VTC wijst in dat kader op de lijst met verwerkingen waarvoor een gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd door Vlaamse bestuursinstanties.⁶ De volgende verwerkingen worden door het Ontwerp vooropgesteld en vereisen een GEB:
- wanneer er op systematische wijze gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken (in artikel 23, 45 en 47 Ontwerp 1 en artikel 19 en 37 Ontwerp 2 wordt verwezen naar: “*beschikken over een jeugdhulpverleningsbeslissing voor de functie verblijf, namelijk aangepaste woon- en leefomgeving onder toezicht en begeleiding, bij een jeugdhulpaanbieder op verwijzing van een gemandateerde voorziening of een Sociale Dienst Jeugdrechtbank*”);
 - wanneer er op grote schaal gegevens van kwetsbare segmenten van de bevolking ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken.

⁴ De ordening van de scholen ook door het LOP kan worden uitgevoerd indien hierdoor een akkoord wordt verleend door de schoolbesturen. Bij een dergelijk akkoord voert het LOP de ordening door voor elk van zijn scholen waarbij ze verwerkingsverantwoordelijke worden voor de verwerkingen conform onder meer artikel 19 Ontwerp 1.

⁵ Voor richtlijnen over, zie:

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2018.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁶ - Lijst VTC met criteria voor een GEB/DPIA: <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2018.pdf>)

e. Minimale gegevensverwerking

31. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
32. Voor de **categorieën van betrokkenen** wordt verwezen naar randnummer 10. De **categorieën van persoonsgegevens** die worden verwerkt zijn:
- identificatiegegevens waaronder het identificatienummer (artikel 2, 6 en 33 Ontwerp 1 en artikel 3 en 25 Ontwerp 2) en het rijksregisternummer (artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2);
 - nationaliteit;
 - gegevens inzake adoptie (artikel 23, 45 en 47 Ontwerp 1 en artikel 19 en 37 Ontwerp 2);
 - gegevens over talenkennis, het al dan niet Nederlands machtig zijn (artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2);
 - gegevens over tewerkstelling (artikel 19 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2).
33. De VTC is van oordeel dat er kan voldaan worden aan het principe van minimale gegevensverwerking, maar maakt een voorbehoud voor de nadere uitwerking van deze categorieën.
34. Artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2 bepalen dat het rijksregisternummer moet worden verwerkt. De VTC wijst op het derde lid van paragraaf 1 van artikel 8 van de wet tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (onderlijning VTC):
- “§ 1. De machtiging om het Rijksregisternummer te gebruiken, wordt door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken toegekend aan de overheden, instellingen en personen, bedoeld in artikel 5, § 1, wanneer dit gebruik noodzakelijk is voor de uitvoering van taken van algemeen belang. De machtiging om het Rijksregisternummer te gebruiken houdt de verplichting in dit Rijksregisternummer eveneens te gebruiken in de contacten met het Rijksregister van de natuurlijke personen. Er is geen machtiging vereist om het Rijksregisternummer te gebruiken wanneer dit gebruik uitdrukkelijk voorzien is door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.”*
35. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens (bijvoorbeeld artikel 2, 6, 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 3, 19 en 20 Ontwerp 2). Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.

f. De bewaartermijn

36. Krachtens artikel 5.1. e), AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
37. De **bewaartermijn** van de gegevens van de leerlingen voor wat betreft de registratie van de inschrijving in de administratieve toepassingen voor het uitwisselen van leerlingengegevens tussen scholen en het Vlaamse Ministerie van Onderwijs en Vorming wordt bepaald in artikel 2, 6 en 33 Ontwerp 1 en artikel 3 en 25 Ontwerp 2: *“De gegevens, vermeld in het tweede lid, worden dertig jaar bewaard”*. Noch het Ontwerp, noch de memorie van toelichting, noch de nota aan de Vlaamse regering lichten nader deze bewaartermijn toe. De VTC stelt zich de vraag of het wel nodig is om deze gegevens voor de hier toepasselijke doeleinden gedurende een periode van dertig jaar te bewaren.
38. Ontwerp 2 voorziet niet in een bewaartermijn voor de verwerking van de persoonsgegevens opgenomen in artikel 19 en 42 Ontwerp 1 en artikel 15 en 34 Ontwerp 2. In het licht van artikel 6.3 van de AVG adviseert de VTC om in de Ontwerpen de maximale bewaartermijn van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn te bepalen.

39. Evenmin voorziet het Ontwerp 1 en het Ontwerp 2 in een bewaartermijn voor de verwerking van de persoonsgegevens opgenomen in artikel 24 en 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2. Artikel 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2 voorzien in een delegatie naar de Vlaamse Regering: *“De Vlaamse Regering kan de regels bepalen over de opslagperioden en de verwerkingsactiviteiten en de procedures, waaronder maatregelen om te zorgen voor een behoorlijke, veilige en transparante verwerking”*.
40. Hierbij moet er op gelet worden dat in een uitvoeringsbesluit verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat nu nog niet het geval is. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁷.

g. Juistheid

41. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
42. De Ontwerpen bevatten geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan om die op te nemen, eventueel door te verwijzen naar bestaande regelingen. De verwerkingsverantwoordelijke zal hier in elk geval maatregelen voor moeten vastleggen.

h. Rechten van de betrokkenen en transparantie

43. Persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is (artikel 5.1 a) AVG).
44. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
45. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om de Ontwerpen aan te vullen met de verplicht op te nemen **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 40, met eventuele verwijzing naar een privacyverklaring op de website, zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en duidelijk weten tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten inzake bescherming van persoonsgegevens.

i. Beveiligingsmaatregelen

46. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
47. De VTC wijst erop dat aangezien het hier in bepaalde gevallen gevoelige gegevens betreft (bijvoorbeeld gegevens over betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk), een bijzondere aandacht vereist is voor informatieveiligheid.
48. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling⁸ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen⁹ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De

⁷Bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v.

⁸ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

⁹ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (http://vtc.corve.be/docs/VTC_VEILIGHEID_referentiemaatregelen-vs-01.pdf)

VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁰ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haaracties waren en waarom¹¹. De VTC verwijst naar de richtlijnen die ze gepubliceerd heeft voor het gebruik van digitale middelen voor scholen¹²

49. Artikel 32 AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
50. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹³.
51. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de regelgever echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁴.

2. Ontwerp 3

52. Ontwerp 3 beoogt het invoeren van een voorrangsregel in de Vlaamse Rand, ten voordele van de leerlingen uit de Vlaamse Gemeenschap zodat bijvoorbeeld Vlaamse leerlingen niet plots worden opzijgezet door leerlingen uit het Waals Gewest. De regelgever motiveert dit als volgt in nota aan de Vlaamse regering: *“Het bijzonder en unieke karakter van Brussel en de bijzondere noden van verschillende Vlaamse gemeenten wordt op die manier erkend”*.
53. In het basisonderwijs kan het criterium ‘afstand’ omschreven worden als leerlingen die ook gedomicilieerd zijn in dezelfde gemeente als de vestigingsplaats. De Vlaamse regering kan de gemeenten waar deze invulling van afstand van toepassing is, afbakenen en rekening houden met de leerlingstromen.
54. Voor bepaalde Vlaamse gemeenten voorziet het Ontwerp een bijkomende facultatieve voorrang in 1A/1B van 70% voor leerlingen die al minstens vanaf de leeftijd van 3 jaar, ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs volgden. De Vlaamse regering bepaalt deze gemeenten.

¹⁰ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008-steunpunt.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹¹ *Audit trailing of beveiligd controlespoor*.

¹² Richtlijnen van de Vlaamse Toezichtcommissie bij het gebruik van digitale middelen in het onderwijs zoals leerlingen, cursisten- en personeelsadministratie, leerlingvolgsystemen, pakketten voor financieel beheer, educatief lesmateriaal en elektronische leeromgevingen, ... (<https://overheid.vlaanderen.be/advies-vc-nr-2020/01>)

¹³ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁴ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.

55. De **betrokkenen** van wie gegevens worden verwerkt zijn de leerlingen. Het gaat hierbij om identificatiegegevens (namelijk domicilie) van deze leerlingen¹⁵ (artikel 2 Ontwerp 3). Het gaat dus om de verwerking van persoonsgegevens en de VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp in lijn ligt met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.
56. Inzake de **kwaliteit van de regelgevende grondslag** verwijst de VTC naar het advies geformuleerd bij Ontwerpen 1 en 2 (luik b).
57. Inzake **doelbinding**, geldt ook hier de eerder geformuleerde opmerking dat persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden moeten worden verzameld en vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG). Als doeleinde vermeldt de nota aan de Vlaamse regering: *“Het bijzonder en unieke karakter van Brussel en de bijzondere noden van verschillende Vlaamse Gemeenten wordt op die manier erkend”*. De memorie van toelichting vult aan: *“Om de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs te kunnen blijven garanderen kan een school in het basisonderwijs, gelegen in de Vlaamse Rand, die bijvoorbeeld een grote anderstalige instroom krijgt vanuit naburige gemeenten de leerlingen uit de eigen gemeente eerst ordenen.”* De VTC is van oordeel dat de doeleinden voldoende welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn.
58. Artikel 4.7) AVG stelt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen. Het Ontwerp 3 benoemt in artikel 3 niet expliciet de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens. Het is voor de VTC niet duidelijk of de scholen de verwerkingsverantwoordelijke zijn voor de verwerking opgenomen in artikel 2 en 3 Ontwerp 3. Dit wordt bij voorkeur in Ontwerp 3 opgenomen.
59. Krachtens artikel 5.1. e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Ontwerp 3 voorziet niet in een **bewaartermijn** voor de verwerking van de persoonsgegevens. In het licht van artikel 6.3 van de AVG adviseert de VTC om in de Ontwerpen de maximale bewaartermijn van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn te bepalen.
60. Inzake juistheid, rechten van de betrokkenen en transparantie en beveiligingsmaatregelen verwijst het VTC naar de opmerkingen geformuleerd bij Ontwerpen 1 en 2 (g, h en i).

III. BESLUIT

61. De VTC is van oordeel dat de voorgelegde Ontwerpen 1 en 2 voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de memorie van toelichting of de nota aan de Vlaamse regering (luik b);
 - alle essentiële elementen van alle geplande gegevensverwerkingen bepalen (de verwerkingsverantwoordelijke aanduiden) (luik d);
 - de bewaartermijn motiveren of aanpassen (luik f);
 - de transparantiemaatregelen uitwerken (luik h).

¹⁵ Domicilie van leerlingen geeft ook informatie vrij over de ouders of bij wie het kind verblijft.

62. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde Ontwerp 3 voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin de volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de memorie van toelichting of de nota aan de Vlaamse regering;
- alle essentiële elementen van alle geplande gegevensverwerkingen bepalen (de verwerkingsverantwoordelijke aanduiden);
- de bewaartermijn bepalen;
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 8).

Gezien artikel 48 Ontwerp 1 en artikel 20 en 40 Ontwerp 2 inzake de gegevensbescherming algemeen geformuleerd zijn en aan de Vlaamse Regering wordt overgelaten deze zo het noodzakelijk blijkt in te vullen, zal de VTC die aspecten beoordelen als haar uitvoeringsbesluiten worden voorgelegd.

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2021-09-13 13:43:36 +02:0
Reden: Ik keur dit document goed

